

סיכום מפגש היוועצות עם צעירים מהחברה החרדית שנערך ביום 19.11.2018, י"א כסלו ה'תשע"ט, במרכז כיוון בירושלים

רשות הצעירים במשרד לשוויון חברתי הוסמכה להגיש לאישור הממשלה תכנית ממשלתית לצעירים בישראל, אותה היא מגבשת בימים אלה בליווי תהליך שיתוף ציבור ובעלי עניין, בסיוע ארגון 'שיתופים'. כחלק מתהליך השיתוף נערך ביום ב', י"א כסלו ה'תשע"ט - 19.11.2018, במרכז כיוון בירושלים, מפגש היוועצות עם צעירים מהחברה החרדית. במפגש נכחו 15 צעירים, וכן אנשי המשרד לשוויון חברתי וצוות שיתופים.

סדר היום

- פתיחה והיכרות, הצגת רשות הצעירים ותהליך גיבוש התכנית הממשלתית
- דיונים בקבוצות קטנות בפרקי התוכן של התוכנית: התנהלות כלכלית, תחבורה, פרנסה, הקמת משפחה
- דיון במליאה: כיצד ניתן לשלב קולות של צעירים חרדים בתהליכי קבלת החלטות במרחב הציבורי?

פתיחה

יצחק טרכטינגוט, מנחה המפגש, פותח ומציג את צוות המשרד לשוויון חברתי וצוות "שיתופים", ומברך את הנוכחים. יצחק מציין כי הממשלה מעוניינת לשמוע את הצרכים והרצונות של צעירים, לשם כך מתקיים מפגש היוועצות זה. יצחק מציין כי זו הפעם הראשונה שנערך מפגש כזה בקרב האוכלוסייה החרדית, מבקש מהמשתתפים להביא את עצמם ונקודת מבטם, ומציין כי כל מה שנאמר יעזור למשרד בתהליך כתיבת התכנית לצעירים. כמו כן הוא מזכיר כי לא יהיה ייחוס שמי לדברים הנאמרים והמתועדים במהלך עיבוד התמלול.

שמעון וייס, מרכז גיוון ואוכלוסיות ברשות הצעירים במשרד לשוויון חברתי, מציג את מטרות רשות הצעירים ואת חזונה, את התכנית הממשלתית לצעירים ואת מטרות המפגש. שמעון מבקש מהמשתתפים לדבר בחופשיות ומבטיח הקשבה מצד נציגי המשרד לשוויון חברתי. עוד מדגיש, כי אחת המטרות החשובות של המשרד הינה למצוא את הדרכים הטובות ביותר להשמיע את קולות הצעירים ולשלב אותם בתהליך קבלת ההחלטות. אמנם לא תהיה אפשרות לתת מענה לכל מה שיעלה במפגש, אך המשרד ישמח שהצעירים יציפו את כל שעל ליבם.

יצחק המנחה מבקש מהמשתתפים לשתף ציפיות וחששות לקראת המפגש, מה היו רוצים לשמוע מהמשרד הממשלתי? המשתתפים ביקשו דוגמא לתהליך דומה מן העבר שיצר השפעה ועשה שינוי על מנת להבין מה גבולות הגזרה של המשרד, איפה הם רוצים לפעול ולקיים שינוי אמיתי. **אלירן ביתן מרשות הצעירים** עונה ומציין כי המשרד בעיצומו של תהליך שיתוף הציבור, ושאיפת המשרד היא שהאתגרים החשובים שעולים מן השטח המתקשרים לתחומי התוכן השונים ישמעו בממשלה.

בתחילת השיח התבקשו המשתתפים לחשוב על אנשים משמעותיים בחייהם שמבוגרים מהם ב- 30 שנה, ולחשוב מהו ההבדל המרכזי בינם לבין הצעירים של פעם. הועלו תובנות רבות המצורפות [בנספח](#).

דיונים בקבוצות קטנות על ארבעה מתחומי התוכן של התוכנית הממשלתית

נערכו שני סבבי דיונים בקבוצות קטנות. כל קבוצה עסקה בשני נושאים מתוך 4 נושאי התוכן שזוהו על ידי המשרד לשוויון חברתי כרלוונטיים לתכנית הממשלתית: התנהלות כלכלית, תחבורה, פרנסה והקמת משפחה. המשתתפים התבקשו לחשוב על הנושאים האלו כבר במהלך ההתכנסות, ובמהלך הדיונים בקבוצות הקטנות התבקשו לענות על שתי שאלות מרכזיות:

- מהם ההיבטים שחשוב שמשרדי הממשלה ישימו אליהם לב?
- מהו מענה אחד שאם יבוצע יגרום לשינוי משמעותי?

להלן עיקרי הדברים שעלו בדיונים בקבוצות – נושאים, צרכים ורעיונות מרכזיים למענים:

התנהלות כלכלית, דיור ויוקר המחיה

מה חשוב לי לומר בנושא הזה?

נגישות ומידע:

- יש צורך בנגישות למידע לגבי זכויות וחובות בגיל הצעיר, יידוע הצעירים מהן הזכויות שלהם לצד חובותיהם. בפרט, לציבור החרדי יש חוסר נגישות למידע הממשלתי, בעיקר במוסד לביטוח לאומי.
- חוסר הנגישות למידע בולט בקרב הציבור החרדי, מתוך כך שאין נגישות לאינטרנט או לסמארטפונים. גם לציבור הכללי קשה, אבל לו יש אינטרנט שמקל.
- נגישות למידע פיננסי וכלכלי: מוצע להעלות את המודעות לחשיבות הנושא, דבר שיגרום לצעירים חרדים למצוא את זכויותיהם.
- מנגד, הובעה דעה שהנגשת מידע על זכויות לא בהכרח תגרום לצעירים להתעניין בהן. הוצע ללמד את הנושא, למשל דרך קורסים שמפרטים ומסבירים מהן הזכויות ומשמעותן.

עובדים עצמאיים:

- לעצמאים אין יציבות כלכלית וישנן תקופות עם יותר כסף ותקופות עם פחות. נוצר מצב של חוסר וודאות כלכלי בקרב עצמאים ואין עוגן כלכלי.
- בישראל המעסיק משלם על הכל ("הפרה החולבת"). זה יוצר מצב שרוב האזרחים במדינה שכירים ומרוויחים פחות. צריך לעודד עצמאים, לפתוח להם את הדרך, לצמצם את הבירוקרטיה ולרכז גישה למשרדי ממשלה במקום אחד.

נקודות נוספות:

- צעיר בגיל 18 נמצא בישיבה, אין לו זמן ללכת לקורס שמפרט את זכויותיו.
- חשוב לגעת בשאלה איך לחסל הלוואות.
- לרוב הצעירים החרדים יש חוב של 10 – 15 אלף שקל לביטוח לאומי עקב חוסר ידע על חובות וזכויות.
- אף אחד לא יודע איך לקרוא את תלוש השכר.
- ככל שמרוויחים יותר, המס שמשלמים עולה – כדי לעודד אנשים להרוויח יותר, מוצע לא לגבות מהם יותר מס.
- יש קושי להרוויח פרנסה וצריך לעבוד קשה על מנת לשרוד.
- עלויות גבוהות של קניית דירה.

חלום / רעיון שיעשה שינוי משמעותי:

- שליחת מכתב לכל צעיר בישיבה המפרט את זכויותיו וחובותיו.
- מאגר מידע של זכויות וחובות.
- הנגשת מידע על מה נדרש כדי להגיע לקניית דירה.
- ללמד לקרוא את תלוש המשכורת וליצור תלוש משכורת נגיש, בו מוסבר כל דבר.

- ייעוץ מקצועי ומתן כלים להתמודדויות כלכליות של עצמאים, תכנית ממשלתית לעצמאים.
- דמי אבטלה לעצמאים, זכויות לעובדי קבלן.
- הפחתת מיסים מהמעסיק, מכביד על המעסיק ומונע מצעירים להפוך לעצמאיים.
- הקניית יכולות התמודדות עם בירוקרטיה.

פרנסה (השכלה ותעסוקה):

מה חשוב לי לומר בנושא הזה ?

תעסוקה:

- שילוב חרדים במגזר הציבורי: את המשרות הממשלתיות שמרוכזות בת"א וירושלים יש לפתוח גם לפריפריה. כמו כן חשוב לפתח אפשרויות תעסוקה לחרדים הנמצאים בפריפריה.

השכלה:

- אין ייצוג לסטודנטים חרדים באגודות הסטודנטים.
- אקדמאים חרדים בד"כ לומדים מקצועות שנחשבים קלים ("מדעי הדשא"), אין יכולות למידה ומוטיבציה ללמוד מקצועות אחרים.
- בחברה החרדית לא מלמדים מתמטיקה מחשש שזה יפתח את החרדים לעולם וירחיק אותם מהחרדיות, עם זאת, התואר האקדמי שלי השפיע עליי הרבה יותר מלימודי אנגלית ומתמטיקה.

התאמה של האקדמיה לציבור החרדי:

- האקדמיה לא מוכנה מספיק עבור החברה החרדית.
- לאחר חיים בישיבה, יש קושי בעבודה וכלימודים במקום "חילוני" - גם חוסר הבנה של הקודים התרבותיים וגם קושי הסתגלות לסביבה הכללית והמעורבת.
- היה לי יותר קל בעבודה/לימודים עם הציבור החילוני אם הייתי מבין יותר על צה"ל ועל החברה הישראלית. יש חוויות רבות שאנחנו כחברה חרדית לא מכירים ולא מבינים.
- המעברים בין העולם החרדי לעולמות התעסוקה והאקדמיה מאוד קשים. יש צורך בהכוונה, ליווי והדרכה. אפילו המפגש עם הסמארטפון היה משונה. אני חושב המון על איך לשמור על המשפחה החרדית מלהתפורר.
- קיימת נשירה גבוהה בקרב סטודנטים חרדים ממסגרות האקדמיה ומסגרות מכינה. סיבות לכך:
 - מרצים חילוניים לא מדברים את השפה של צעירים חרדים.
 - אחת הסיבות לנשירה ממכינות וקורסים היא שלא משלמים עבורן. אם היו גובים דמי רצינות שמוחזרים בסוף הקורס - יותר היו לומדים ומסיימים.
 - אין מספיק כוח רצון, מוסר עבודה ומוסר למידה בחברה החרדית, מה שמוביל לכך שלא מסיימים את המכינות.
 - צעירים חרדים אינם רגילים ללמוד למבחן. אני בטוח שאני יודע את החומר, אבל לא יודע להיבחן. כל חיי למדתי ואני יודע ללמוד, אני מגיע למבחן ומקבל 60, וזה פוגע בביטחון ובמעמד שלי.
 - הציבור הצעיר רגיל לחשוב "מה ייצא לי מזה" באופן מידי. אין מנטליות חשיבה על העתיד, יש קושי לחשוב על עוד כמה שנים כשאני אסיים את התואר. צעירים חרדים רבים גדלו במשפחות עניות וצמאים לחיות ברווחה באופן מידי, ולכן קשה להם לחשוב על העתיד הרחוק ולהתכונן לקראתו.
 - בחברה החרדית פחות מדברים על אחריות אישית בהקשר של תעסוקה, ואולי דווקא בגלל זה האקדמיה קריטית.
 - קושי עקב החוסר בלימודי אנגלית ומתמטיקה, שלא נלמדים בחברה החרדית. אפשר ללמוד מתמטיקה גם בגיל מבוגר, אבל מאוד קשה להשלים אנגלית.

חלום / רעיון שיעשה שינוי משמעותי:

- מערכת חרדית ללימוד אקדמיה חרדית.
- מרצים חרדים באקדמיה.
- על המדינה לתת תמריצים כלכליים כדי לשלב מסגרות בגרות בישיבות קטנות.
- הקניית יכולות למידה בגילאים 14-18.
- ייעוץ מס וייעוץ משפטי לסטודנטים חרדים - הדברים החשובים ביותר למגזר.
- אולי כדאי לנסות להביא את האקדמיה לסטודנטים ולא ההיפך, לעודד למידה מקוונת.
- לתת לתלמידי המכינות החרדים כלים להתמודדות עם העולם האקדמי החילוני.

הקמת משפחה

מה חשוב לי לומר בנושא הזה?

- אני מרגיש לבד. בהקמת משפחה אין מי שיתמוך בך, אין לך ליווי, הדרכה והכוונה.
- רווקות מאוחרת: נוצרה שכבה של רווקים ורווקות, שקל להם מאוד לצאת החוצה מהקהילה (כולל תופעות של סמים, התאבדויות וכדו'), אנחנו צריכים להיות מסוגלים לשלב אותם כחלק מהקהילה.
- החברה החרדית העובדת - כל ההתנהלות היום מול החברה החרדית מבוססת על התפיסה שהגבר אברך ולומד והאישה היא העובדת. אין התייחסות ומענה של הרשויות למצב שבו שני בני הזוג עובדים. למשל, יש חוסר במעונות יום כאשר שני בני הזוג עובדים. הרשויות לא הפנימו שיש דפוס משפחה "אחר", משפחה חרדית עובדת, שיש לתת לו גם מענה. גם במפלגות החרדיות אין נציגות פוליטית שמייצגת את החברה החרדית העובדת.
- התמימות נמוגה וכתוצאה מכך הרבה דברים השתנו – הנושא של זהות חרדית משתנה. לעומת זאת, קבוצות רחבות בתוך החינוך החרדי מכוונות לדפוס מאוד ברור של משפחה חרדית בה הגבר לומד תורה והאישה היא המפרנסת. גם הסמינרים והישיבות לא מחנכות איך להישאר חרדים בסביבה שמשתנה, למשל, אם אתה גר בעיר או מתחיל לעבוד - איך אתה נשאר חרדי ומצליח לבסס את עצמך בתור חרדי. לא מחנכים לכך ואין לכך מענה מבחינת הרשויות.

חלום / רעיון שיעשה שינוי משמעותי

- הדרכה זוגית והכנה לקראת הקמת בית
- מענקים לקניית דירה

תחבורה ציבורית

מה חשוב לי לומר בנושא הזה?

- יש צורך בתכנון נכון יותר של תחב"צ, וצמצום זיהום האוויר המהווה סכנה לילדים. בערים חרדיות אין תחנות מרכזיות, וכך נוצר מצב שבו כבישי השכונות מלאים באוטובוסים בינעירוניים, שעוברים בכל העיר. צריך שאוטובוסים בין-עירוניים לא יעברו בתוך השכונות, אלא שאוטובוסים עירוניים יגיעו לתחנות מרכזיות ומהן יצאו לנסיעות בין עירוניות, כמו שקורה בכל עיר.
- יש צורך בפתרונות תחבורה שיתופית, אולי לעודד קארפול בפלטפורמה שמתאימה יותר לחברה החרדית.
- תחבורה ציבורית נבונה יותר. למשל טכנולוגיה שמודיעה מתי האוטובוס מגיע לא תעבוד בחברה החרדית כי אין סמארטפונים. טכנולוגיה אחרת שיכולה לעבוד היא טכנולוגיית "האמירה" או שימוש ב"קול" לעומת כתיבה בפלאפון, כי בטלפונים הכשרים אין הודעות אבל יש שיחות.
- היום אנשים עובדים רחוק מאוד מהבית. פעם אנשים עבדו בשכונה ובקהילה שלהם. עם זאת, אין תשתיות ותכניות תחב"צ ייעודיות למקומות עבודה באזורים עם ריכוזים גדולים של חרדים.
- יש עומס אדיר בחניה שנובע מבעיות תכנון מקומות חניה באזורי מגורים.

- חשוב להעלות את המודעות לזהירות בדרכים, ניסיתי לבדוק למה חרדים יותר בקלות לכביש והגעתי למסקנה שזה נובע משום שבשבת אין תחבורה אז אנחנו הולכים על הכביש.
- מחירי הביטוח לאופנוע גבוהים.

חלום / רעיון שיעשה שינוי משמעותי

- מענק לחרדים כדי להקל על התחבורה למקום העבודה, כי מוניות מאוד יקרות ואוטובוסים לא מגיעים לכל מקום.
- מודלים מתמרצים, לדוגמא, הטבות מס ייעודיות למי שיפגין שימוש יתר בתחב"צ.
- כרטיס סטודנט ברב קו לבחורי ישיבה, כמו לסטודנטים באקדמיה.
- פתרונות תחבורה באופן מובנה לערים ושכונות חדשות - לבנות שכונות באופן שיש ניקוז תחבורה למרכז.
- פתרונות ונגישות תחבורה ציבורית לשכונות חרדיות.
- הקלה בהעברת טסטים לרישיון רכב.

מה עוד?

- פעילות בנושא גיבוש וחיזוק זהות – נושא הזהות החרדית בעולם החרדי המשתנה. שכבה גדולה מאוד של חרדים לא יודעים איך לקיים את החרדיות בעולם משתנה, נושא חדש ובווער.
- לעודד ולקדם פעילויות תרבות ופנאי לחברה החרדית שאינה צורכת תרבות חילונית. לדוגמא, ליגת כדורגל של בתי כנסת – דבר שנותן שייכות ומקובל בבתי הכנסת.
- תרבות לצעירים חרדים - הצעירים החרדים כבר מרגישים שווים בין שווים בעול הכלכלה והמיסים, אך רוצים להרגיש שווים זכויות גם בתרבות ופנאי מותאמות לחברה שלהם.
- מסגרות החינוך – יש בעיה קשה של מסגרות חינוך לילדי חרדים העובדים בזרמים מסוימים. לא מקבלים אותם למסגרות החינוך הישנות וישנה התבדלות פנים חרדית. הפתרון כיום הוא בדמות מסגרות חינוך ממלכתיות חרדיות - פתרון טוב שיש להרחיב, שכן הרשויות לא מאפשרות פתיחת בתי ספר חדשים.

דיון במליאה: מנגנונים לשילוב קולות הצעירים

בפתח הדיון, שנערך במליאה, הוצגו 3 מודלים הנשקלים על ידי המשרד לשוויון חברתי לשילוב קולות של צעירים וצעירות בתהליכי קבלת החלטות – פירוט המודלים [בקישור](#).

להלן התייחסויות מרכזיות שעלו:

ייצוג:

- פורום צעירים שלא משתנה הינו מצומצם ולא מייצג – זה כמו הכנסת, באיזשהו שלב הוא הופך להיות כוח בפני עצמו שאמור לייצג את שאר האוכלוסייה, אבל בעצם הופך את האזרח לקטן.
- אם הולכים על רעיון הפורום, הוא צריך להיות משתנה ולא קבוע. גם אלו היושבים בחדר כרגע, יש כאלו שכאן כדי לעשות שינוי ויש כאלו שהגיעו כי סתם היה להם זמן. צריך לייצר פורום עם חברים משתנים כדי למנוע מצב של קבעון המשתתפים.
- פורום מצומצם לא יהיה מקובל על אף מגזר בעולם החרדי - אחת הבעיות הכי גדולות היא "אני לא במגזר שלו והוא לא בשלי" – אני ומישהו שנמצא בישיבה מזרח אחר לא נשב יחד כי אני אקדמאי, והוא לא חושב שאני מייצג את הדתיות.
- פורום מצומצם - יכול להיות שה-30 ייצגו את אלו שמחפשים את הייצוג, לעומת אלו שלא מחפשים ייצוג ואולי אפילו מחפשים לבדוד את עצמם מהציבור הכללי.
- מאגר צעירים מייצגים – מודל טוב ומתאים, יש צורך בתחלופה כדי לאפשר השמעת קולות נוספים.

- זירת השפעה מקוונת – יש בה ייצוג המונים, אך על מנת להגיע למיינסטרים יש צורך בתמריץ טוב ומרשים מספיק כדי שצעירים ירצו למלא את הטופס ולהשתתף.

אמון בממסד:

- חוסר אמון - אין אמון בממסד ובמשרדי הממשלה, לכן לא הגיעו ולכן לא משתתפים. אין אמונה שדברים יכולים להשתנות.
- הציבור החרדי פחות מאמין בממסד, חרדי לא יגיע לכנס שהממשלה הזמינה אותו, אך אם חבר או מכר יספרו על הכנס יגדל הסיכוי להגיע. לכן יש צורך שכל אחד "ימשוך" את החבר היותר קיצוני ממנו, וכך לאט לאט להגיע לאלו שבעומק.

דרכי הגעה אל הציבור החרדי:

- דרך ראש הקהילה ניתן להגיע לקהל חרדי שאחרת היה נשאר בבית.
- במקום שימוש במילה "שוויון", מוצע להשתמש במילה מתאימה יותר בפנייה לחברה החרדית - המילה "שקוף" לדוגמה - ש"ס בקמפיין הבחירות הקודמות שלהם דיברו על "אנחנו השקופים", קמפיין שדיבר לשכבה החרדית הרבה יותר משימוש במילה "שוויון", שמזכירה את המונחים "שוויון בנטל" או "שוויון בין המינים" שנתפסים כמרתיעים.
- מוצע להשתמש בקמפיין מפולח לקהל יעד של צעירים חרדים ברשתות החברתיות, לדוגמה בפייסבוק ("בשביל מה לסחוב אדם למקום מפגש כאשר אפשר ללכת למקום בו הוא נמצא, ולהציג את הדיון שם?").
- לרשתות חברתיות יש כוח והן כלי מאוד חשוב, אבל גם מוגבל - ראינו בבחירות האחרונות שקמפיינים ברשתות לא עבדו.
- ישנם צעירים שלא יענו לזירה מקוונת ("אם מישהו לא מביע את עצמו ברשתות החברתיות למה שיביע את עצמו בזירה מקוונת?").
- מוצע לשקול הקמת פורום ייעודי לציבור החרדי.
- השתתפות באמצעות מיילים יכולה לעבוד, למרות שלא לכל הבחורים בישיבות יש מייל. וואטסאפ היא הפלטפורמה הכי פחות נגישה מבין כל האופציות.
- החרדי שמשתמש באינטרנט בקביעות לעומת החרדי שלא, מייצגים קהילות שונות. מאגר צעירים או פורום יכולים לעבוד בציבור החרדי, אך לשם כך יש להיכנס לשכונות ללא כובע הממשלה, ובאזורים מסוימים בשפת היידיש – אין דרך אחרת להגיע לציבור בקהילות האלו.
- מוצע להגיע למיינסטרים החרדי דרך הגרלת פרסים כתמריץ.
- מוצע לקיים קבוצות עבודה בתוך הקהילות.

נקודות נוספות:

- פורום מצומצם שמתכנס פעם בחודש עשוי להפוך לבזבז של יום עבודה שלם, דבר מאתגר בייחוד עבור צעירים שיש להם לימודים ועיסוקים. צעירים רבים לא יוכלו להרשות לעצמם להשקיע הרבה זמן.
- הובע ספק לגבי שימוש נרחב של צעירים חרדים בזירה מקוונת.
- כדי ליצור שינוי מערכתי, מוצע לנקוט ביצירת קבוצות עבודה יעילות עם מטרות, ולאו דווקא קבוצות ומעגלי שיח, מהם יש הרבה.
- פורום מצומצם עשוי ליצור התנגדות לציבור החרדי – הציבור יצא נגד חרדים שנמצאים בפורום.
- מוצע לייצר קבוצות עבודה או פורומים מתוך הקהילות השונות.
- חיקוי הצלחות - החרדים הכי מיינסטרים שיראו שדברים קורים, ירצו שיקרו גם אצלם.

תהליך השיתוף של רשות הצעירים

להקשיב • להשתתף • להשפיע

סיכום

יצחק טרכטינגוט מודה למשתתפים על זמנם ונכונותם לשתף, ומזמין אותם להמשיך את הדיון ולשתף מחשבותיהם בזירה המקוונת [באתר של רשות הצעירים](#). שמעון וייס מרשות הצעירים מציין שזהו מפגש אחד מתוך סדרת מפגשים עם אוכלוסיות מגוונות, ולכן חשוב היה שהגיעו למפגש ושיתפו לקראת כתיבת התכנית הממשלתית. ניתן להמשיך להיות בקשר ולהצטרף לזירת ההיוועצות המקוונת, וכן לפנות במייל לשמעון וייס – ShimonW@mse.gov.il או לארגון שיתופים – socialEquality@sheatufim.org.il.

תודה לכל המשתתפות והמשתתפים על התרומה והמעורבות!

עוד על התהליך ניתן לקרוא [בקישור](#).

Ministry for Social Equality
Young Adults Authority

وزارة المساواة الاجتماعية
سلطة الشباب

המשרד לשוויון חברתי
רשות הצעירים

שיתופים
אסטרטגיות להשפעה חברתית

תהליך השיתוף של רשות הצעירים

להקשיב • להשתתף • להשפיע

נספח: במה שונים הצעירים של היום מצעירים לפני 30 שנה?

- תפיסת התעסוקה שאפיינה את הדור של אבא שלי לעומת תפיסת התעסוקה שלי: לי אין בטחון תעסוקתי באופן יחסי כמו שהיה לאבא שלי. אני לוקח כל אפשרות שיכולה לפתח אותי ולא דווקא חושב על פיתוח הארגון וההישארות שלי בו. לעומת זאת, בתקופת אבי, הייתה תפיסה ארגונית לעבודה, עובדים חשבו על טובת הארגון ורצו להישאר בו על מנת לפתח אותו.
- התקדמות הטכנולוגיה – הכל נגיש ונמצא בסמארטפון, אך זה לפעמים עובר את הגבול.
- פעם היו רשתות חברתיות פיזיות. היום רוב החברים נמצאים ברשתות החברתיות. הדבר משפיע על סגנון החברות והחיים ועל אספקטים רבים בחיים.
- היום יש בגרות מוקדמת, היעלמות התמימות בשלב מוקדם.
- החברה החרדית העובדת השתנתה – בעבר היו עובדים עבודות כפיים, היום זה כבר נראה אחרת, יותר אקדמאים.
- בחירה באורח החיים - הדור הקודם היה דור שבחר להיות חרדי, אבא שלי בחר להיות חרדי (סבא שלי היה מאוד שמח אם לא היה הופך לחרדי). אני לא בחרתי בכך, וזה מעלה שאלות.
- פער בתפיסת הפרנסה: הדור הקודם רצה להביא אוכל הביתה ולהתפרנס. הדור שלנו רוצה לחיות טוב, זה משמעותי בתפיסת העבודה אם רוצים רמת חיים גבוהה.
- נגישות לאקדמיה: בעבר היה פער גדול בין הידע הבסיסי לבין דרישות האקדמיה, היום יש הרבה יותר פלטפורמות שמסייעות להיכנס אקדמיה.
- פער בחיי היומיום: פעם החיים היו פשוטים ורגועים יותר והעלויות היו נמוכות יותר. ניתן היה לחיות בכבוד מעבודת כפיים פשוטה. היום אנחנו צריכים "לחיות בקומבינות", עם בירוקרטיה מסובכת ומרוחקת, ועלויות גבוהות יותר, מה שמקשה להיכנס לשוק העבודה.
- אם פעם התפיסה הייתה הישרדותית, של טראומה מלחמתית, היום החברה הישראלית והחרדית חיה מחוץ לגבולות ההישרדות. כבר לא מסתפקים בהקצאה של בית כנסת, אלא רוצים חיים טובים יותר מ"רק לשרוד". מבחינה היסטורית, החברה החרדית הייתה מאוד מאוימת. מקום המדינה הכריזה שהיא לא רוצה לראות חרדים – החברה עסקה בהישרדות כחברה ובהקצאות לבתי הכנסת. היום החרדים עוברים לפאזה שונה, הם גדולים מספיק ועוברים לפאזה של אחריות – גם כלפי המדינה וכלפי הפוליטיקה, מכוננים יחסים עם שאר האוכלוסיות.
- לקנות דירה נהיה יקר מאוד, יוקר המחיה עלה.
- מהפכת הפמיניזם – נושא חזק ומשמעותי, metoo, רואים נשים בכל תחום. האישה החרדית השתנתה גם בבית וגם במרחב הציבורי.
- בעבר היה יחס אישי יותר, בלי הטכנולוגיה שמפריעה. היום אין זמן אישי עם עצמך. מצד שני, הטכנולוגיה עוזרת לצעירים להתקדם ופותחת דלתות. יש בה הזדמנות וגם אתגר.
- לפני 20 שנה הייתי יכול להיות מחנך או סטודנט, אך לא גם וגם. היום אני יכול לעשות כל כך הרבה דברים במקביל, מה שלא יכולתי לעשות לפני כמה שנים. היום מספיקים הרבה יותר בזכות התקשורת והטכנולוגיה.
- המודל שלי מהעבר הוא השכן שלי, שמייצג את כל החברה החרדית שאנחנו לא רואים פה. בגדול, החברה החרדית נראית כמו בעבר, אך לאט לאט נפתחים ממנה לעולם שבחוץ. האנשים פה הם אלו שכבר התחילו לצאת החוצה ונהיו "החרדי החדש", שזו מילה קצת גסה. הטכנולוגיה עזרה לתהליך הזה לקרות.
- אחד הדברים שמאוד מעניין צעירים חרדים הוא להגיע לדירה. אם בעבר ההורים שלי קנו דירה, היום זה כבר כמעט בלתי אפשרי.
- האקדמיה יותר נגישה לציבור החרדי. יש עשרות מוסדות ולמעלה מ-10,000 סטודנטים חרדים באקדמיה, בניגוד למצב לפני כמה עשרות שנים.

תהליך השיתוף של רשות הצעירים

להקשיב • להשתתף • להשפיע

- בני ברק היום במקום הראשון בקניות באינטרנט. הציבור הולך ונחשף יותר ויותר לטכנולוגיה.
- ההבדלים בין דור ה-Y לדור ה-X נמצאים גם בחברה החרדית. אנחנו ממש דור ה-Y.
- שעות העבודה היום די מטורפות, ארוכות ומתארכות לעומת שעות העבודה של הדור הקודם.
- השוליים של החברה החרדית, כמייצגים תופעות שהיו פחות קיימות, הפכו לעצומים. הרבה אנשים מתרחקים מהחברה החרדית אך עדיין רוצים להיחשב כחרדים, להמשיך להיות חלק. יש משהו בחברה החרדית שאנשים לא רוצים להתנתק ממנו.
- הנגישות לאקדמיה לא מקנה בטחון. פעם היה בטחון שהעתיד יובטח למי שמשקיע, וכיום כשיש 19 מועמדים על משרה אחת, אין בטחון שמה שתעשה יביא אותך לעתיד טוב יותר.

Ministry for Social Equality
Young Adults Authority

وزارة المساواة الاجتماعية
سلطة الشباب

המשרד לשוויון חברתי
רשות הצעירים

שיתוף
אסטרטגיות להשפעה חברתית